

ОПЕРАТИВНА ДЕЙНОСТ НА ПЛАНИНСКАТА СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА

по време на провеждането им травматизъм.

Анализът на нещастните случаи през последните години показва, че хората, караци ски или сноуборд, стават все повече. Освен това, се засилва и тенденцията много от тях да практикуват поекстремните форми на тези спортове. От тук и почестите случаи на тежък травматизъм, особено при сноубордистите. Обикновено това са млади хора, нямащи още достатъчно опит в планината. Желанието

Основните мотиви, които обединяват членовете на Планинската спасителна служба са *съпричастност към проблемите на изпадналите в беда хора и готовност да им се притекат на помощ*. Практическото реализиране на тези високохуманни подбуди наричаме оперативна спасителна дейност. В основни линии тя се осъществява чрез аварийно организирани спасителни акции и чрез оказване на помощ по време на планирани дежурства в райони с предполагаем травматизъм.

Ежегодно планинските спасители оказват помощ на около 1000 души, като две трети от тях биват транспортирани до болнично заведение. Само случаите по ски-пистите в Банско, Боровец, Пампорово и Алеко надвишават 900.

За инциденти извън ски-пистите се провеждат над 40 спасителни акции с участието на близо 400 планински спасители. Много от тях протичат при тежки метеорологични и теренни условия.

Осъществява се специализирана охрана на над 60 обекта и прояви в планините. Чрез своя ведомствена наредба ПСС регламентира охраната на организирани прояви, което допринася за ясни взаимоотношения с организаторите им и е основа за по-висока ефективност на прилаганите профилактични мерки, както и на действията при овладяване на възникналия

им да карат извън пистите понякога завършва с изгубване и даже – с лавинно нещастие.

Нарасна и броят на хората, карачи моторни шейни. Ползването им все още не е подчинено на конкретни правила, а емоцията от движението с машините увлича водачите и поведението им не винаги отговаря на окръжаващата ги планинска обстановка.

Широка популярност има вече и планинското колоездене. Много маршрути в нашите планини предоставят отлични условия за практикуването му. Но и при него неразумното спускане по стръмните планински пътеки довежда до някои от станалите инциденти.

Практикуването на пара-делтапланеризъм също е свързано с планините и обгръщащите ги въздушни пространства. Най-често парапланеристите се събират на групи в подходящи за полети райони, където стартовите места и терените за приземяване са известни. Типичен е примерът с околностите на град Сопот. Полетите се планират и осъществяват през деня, при ясно и устойчиво време. Много от парапланеристите носят GPS-апарати и други средства за ориентирание и комуникация. Това улеснява работата по намиране на пострадал при условие, че той е в състояние да съобщи координатите си. Ярките цветове на дрехите и крилото им също спомагат за по-лесното им откриване. И въпреки това, рискът, съпътстващ този вид спорт, нерядко води до провеждането на трудни спасителни акции.

Част от оперативната дейност на Планинската спасителна служба при Българския Червен кръст е и готовността ѝ да работи при бедствени ситуации на територията на страната ни и в чужбина. Безспорно ПСС има кадрови и технически потенциал за действия в тази насока. На разположение е специализирана група от 30 души и 16 кучета, както и авариен склад, разчетен за независимата им работа в продължение

на 5 дни. Тъй като при работата на тази група, освен закупените за целта екипировка и съоръжения, се използват и такива, предназначени за основната функция на ПСС – планинско спасяване, буди тревога тяхната допълнителна амортизация.

Немалко усилия се полагат за доставяне и поддържане на специализирани спасителни съоръжения и моторна транспортна техника. Към настоящия момент ПСС експлоатира 18 автомобила УАЗ (повечето над 15 години), 3 автомобила Нива, 5 джипа Тойота и 8 автомобила с повишена проходимост. През зимата се ползват 14 снежни скутера и 4 големи снегоходни машини. Повечето от отрядите са снабдени със съвременни планински

колички, шейни, вакуумматраци и други съоръжения, необходими за оперативната работа.

Увеличиха се средствата за комуникация. ПСС получи възможност да ползва две нови радиочестоти, за които се произвеждат повече и по-евтини радиотелефони. Отрядите, охраняващи Пирин, Рила и Витоша, вече работят със закупените наскоро над 100 апарата. Полагат се грижи и за съхраняването на съществуващата в Стара планина и Родопите радиомрежа.

Клетъчните телефони участват все по-често при оказване на помощ в планините. За връзка с ПСС, освен Мобилтел, и Вивател предостави безплатен достъп на своите абонати до SOS-телефоните 14 70 и 14 71. Планинската спасителна служба е включена и в Националната система за спешна помощ, отговаряща на телефон 112. Започна и усвояване на информация, получавана чрез Системата за глобално позициониране (GPS).

За качествено извършване на оперативната спасителна дейност решаващи са не само броят и съоръжеността на спасителите, но и тяхната подготовка. След като завърши успешно двата курса на основното обучение, курсистът получава званието "Планински спасител". През следващите години той се усъвършенства и може да се специализира в някоя насока. Цялостното обучение и специализиране на планинските спасители, както и периодичната атестация на подготовката им се извършва от Учебния център при дирекция ПСС.

Продължава и работата по профилактика на нещастията. Предотвратяването на нещастен случай е не само в резултат на героична постъпка в критична ситуация. То е свързано с многообразието

действия, основани на обширен и задълбочен анализ на причините, водещи до нежелан инцидент. Тази пряка оперативна работа е силно зависима от организацията на спасителния отряд и се извършва от всичките му членове. Един от постоянно прилаганите подходи е информиране, консултиране и отправяне на препоръки към посетителите на планината относно условията за движение и спорт. По телефона, от централния денонощен пост на ПСС и от спасителните бази Алеко, Боровец, Банско и Пампорово, човек може да се осведоми за актуалната метеорологична и теренна обстановка в планините. Вече десет години такава информация се публикува и чрез интернет-страницата на ПСС (<http://pss.bglink.net>). Много отряди поддържат и информационни табла. Чрез разговори, беседи и печатни материали се разпространяват познания за специфичните планински условия. Преди зимния и летния сезон, всеки отряд прави оглед на най-посещаваните обекти и маршрути в охранявания от него район и при констатиране на опасни за посетителите недостатъци отправя препоръки към съответните стопани. Станалите произшествия се анализират и направените изводи се споделят с организациите, ведомствата и групите от хора, имащи отношение към тях. Така например, най-силно засегната от планинския травматизъм се явява групата на подрастващите – от 11 до 20 години, което насочва профилактичната работа към семейната среда и училището.

ПСС работи и по профилактиката на собствената си практическа дейност. Подготовката на планинските спасители преминава през съвременен организиран учебен процес и подлежи на атестация. Периодично се контролира здравословното състояние на спаси-

телите. Непрекъснато се полагат усилия за по-добрата им екипираност и съоръженост. Действията по оказване на помощ се провеждат при съзнателна дисциплина и конкретно поставяне на персоналните задачи.

Успоредно с удовлетворението от извършваната оперативна дейност, открито можем да споделим, че действията ни могат да бъдат още по-ефективни, ако положим допълнителни усилия в някои посоки. Така например: възможни са още подходи за облекчаване пътя на сигнала за помощ от мястото на нещастieto до спасителния отряд и обратно; не са малко случаите, при които в необходимия кратък срок не могат да бъдат събрани нужния брой спасители за участие в разгръщаща се спасителна акция; натъкваме се на пропуски в съоръжеността и пр. Готовността ни да се притечем на помощ и при тежки метеорологични и теренни условия също може да бъде подобрена. В някои отряди е необходимо да се повиши алпийската подготовка на спасителите. При акциите за търсене, както и на тези за спасяване при лавинно нещастие системността в действията може да бъде застъпена в по-висока степен. Транспортната техника не навсякъде се стопанисва прилежно. Трябва да положим още усилия и да потърсим още възможности за реално използване на хеликоптери при овладяване на настъпил в планината инцидент. Действията ни по предотвратяване на нещастията могат да бъдат по-обширни и задълбочени.

Отправеният поглед към извършеното през последните години ни дава основание за заслужена гордост и вяра, че сме поели верния път към все по-висока ефективност при овладяване на травматизма в нашите планини.

Огнян Балджийски
инструктор по планинско спасяване,
началник отдел "Аварийна дейност" при ПСС

Пост ПСС Малък Резен - Витоша - 2006 г.